Új pályázati konstrukciókkal a hazai kutatók nemzetközi sikereiért

Hogyan lehet Magyarországon még több világszínvonalú tudományos műhely? Milyen esélyük van kutatóinknak a nemzetközi pályázati versenyben? Erről szólt a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) és a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal (NKFI Hivatal) közös szervezésű kutatói karrierfóruma 2017. május 25-én.

A legkiemelkedőbb kutatókat a hazai kutatásfinanszírozás számos pályázati konstrukcióval ösztönzi, többek közt ennek köszönhető, hogy Magyarország a 13 új tagállam közül az egyik legsikeresebb, mind az Európai Kutatási Tanács, mind a kutatói mobilitást ösztönző Marie Skłodowska-Curie Program forrásainak elnyerésében.

Az információs nappal és konzultációval egybekötött karrierfórum célja az volt, hogy a résztvevők az MTA kutatóinak és az NKFI Hivatal szakértőinek előadásai révén, valamint korábbi nyertes kutatók tapasztalatairól információt cserélve tájékozódhassanak az EU kutatástámogatási lehetőségeiről és a sikeres nemzetközi pályázásra ösztönző hazai konstrukciókról.

Az Európai Kutatási Tanács (European Research Council, ERC) közvetlenül pályázható felhívásain évről évre hatalmas versennyel szembesülnek a pályázó kutatók. Magyarország a 2004-ben, illetve azt követően csatlakozott 13 EU-tagállam között a támogatott projektek száma és az elnyert finanszírozás tekintetében is évek óta az elsők között van. „Az utóbbi tíz évben 62 magyar kedvezményezett összesen 82 millió eurót hozott el az ERC forrásaiért zajló összeurópai versenyfutásban, ez mintegy 40%-a az EU13 országai által elnyert összes finanszírozásnak” – emelte ki Pálinkás József, az NKFI Hivatal elnöke a rendezvényen. Bár a kutatásban élenjáró briteket, németeket, franciákat nem tudjuk „megszorongatni”, ezzel az eredménnyel EU-szinten is a középmezőnybe tartozunk, a saját régiónkban pedig példát mutatunk a perspektívákat illetően.

Hasonló a helyzet a Marie Skłodowska-Curie Program terén (Marie Skłodowska-Curie Actions, MSCA), amely a nemzetközi mobilitás ösztönzésével járul hozzá a kutatók tapasztalatszerzéséhez karrierépítésük különböző szakaszaiban. Ez az uniós kezdeményezés már 20 éves múltra tekint vissza, és 2002 óta – azaz az FP6, az FP7 és a Horizont 2020 uniós ciklusában – eddig 467 magyar kedvezményezett intézmény 61 millió euró támogatáshoz jutott általa. Ezek az intézményi támogatások és egyéni ösztöndíjak később akár egy sikeres ERC-pályázathoz is hozzásegíthetik a nyertes kutatókat.

Egyes hazai pályázati felhívások keretében a pályázók anyagi támogatást is nyerhetnek jövőbeli ígéretes pályázatuk megalapozásához. „Az ERC-pályázók hazai támogatása azért nagyon fontos, mert évről évre sok projekt kap megfelelő értékelést az ERC bírálóitól, de a többségük a limitált források miatt végül mégsem jut támogatáshoz. Segítünk a legjobbaknak abban, hogy ne kényszerüljenek megszakítani vagy külföldön folytatni tudományos munkájukat, hanem kiszámítható körülmények között készülhessenek fel egy újabb ERC-pályázat benyújtására” – mondta el Pálinkás József.

Az NKFI Hivatal pályázati konstrukciói ezeket a pályázókat, illetve – a mobilitás ösztönzésével – a nemzetközi tapasztalatcserén alapuló felkészülést is segítik:

- Az NKFI Hivatal várhatóan 2017-ben is meghirdeti 450 millió forintos keretösszegű felhívását ERC-pályázók számára elérhető áthidaló finanszírozás – korábbi felhívás információi: ERC_15), amely az ERC-pályázatokon színvonalasnak ítélt, a második pályázati körbe jutott, de végül forráshiány miatt nem finanszírozott kutatóknak nyújt támogatást. Ezen a pályázaton az első és a második fordulóban többek közt génkutató, biológus, matematikus és nyelvész is nyert már támogatást
- ERC mobilitiási program (ERC_16_MOBIL): Az NKFI Alap 200 millió forintos keretösszegű felhívása lehetőséget ad az ERC-pályázatra készülő kutatók számára, hogy kutatómunka és tapasztalatszerzés céljából három vagy négy hónapot tölthessenek el egy olyan kutatócsoportnál, amelynek vezetője már ERC támogatást nyert.

A versenyképes hazai kutatói műhelyek fejlesztését, megerősítését a bővülő keretösszegű felfedező kutatásokat ösztönző felhívásokkal, a fiatal kutatói témapályázatok új konstrukciókban való meghirdetésével és a vezető nemzetközi folyóiratokban hivatkozott kutatócsoportok célzott támogatásával is ösztönzi az NKFI Hivatal. Ezek mellett „Élvonal” címmel kutatási kiválósági programot kezdeményezett, amelyen – a 2017 áprilisában megjelent kormányhatározatnak megfelelően – a legkiválóbb, saját területén a világ élvonalába sorolható 10-12 hazai kutató kiemelkedő összegű, évenként 50-60 millió forintos támogatást nyerhet majd el öt évre.

A sikeres pályázati mutatók kulcsa nem egyszerűen a hazai kutatók és a kutatások minőségében rejlik – jelezte előadásában Pálinkás József. A rendszer fontos pillére az NKFI Hivatal által koordinált Nemzeti Kapcsolattartói Hálózat, amelynek munkatársai a Horizont 2020 egyes alprogramjaihoz kapcsolódva szakértői segítséget nyújtanak a potenciális pályázók (kutatóintézetek, egyetemek, vállalatok, nonprofit intézmények, egyéni kutatók) számára. Az NKFI Hivatalon belül külön nemzeti kapcsolattartó foglalkozik az MSCA-pályázatokkal, míg az ERC-hez kötődő kapcsolattartó tevékenységet az MTA látja el.

Pálinkás József előadása letölthető: Fókuszban a kiválóság - Tudományos kiválóság támogatása PDF (2976 KB)

Jeney Nóra MSCA-kapcsolattartó előadása letölthető: A Marie Skłodowska-Curie program – tények, tippek és tanácsok PDF (1019 KB)

